

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ: ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вища освіта є основним «локомотивом» інноваційного процесу. Саме тут готуються фахівці всіх ланок народного господарства, проводяться наукові дослідження, формується базис інтелектуального потенціалу держави. Враховуючи той факт, що в Україні наукові роботи зосередженні переважно в системі ВНЗ, розвитку вищої освіти варто приділити найсерйознішу увагу.

За два десятиріччя незалежності України не раз робилися спроби реанімувати стару систему вищої освіти, однак вони виявились марними. В цілому, найголовнішими проблемами вищої освіти наразі є ті, що характерні для української освіти загалом: кількість ВНЗ не відповідає сучасним потребам; якість освіти в вищих навчальних закладах не відповідає міжнародним стандартам; недостатній рівень фінансування, а з ним і поширена корупція у ВНЗ.

Специфічними проблемами вищої освіти в Україні є:

- відсутність збалансованої правової бази;
- проблема якості освіти і визнання українських дипломів за кордоном;
- низький рівень оснащення і поганий стан гуртожитків.

Правова база вищої освіти в Україні постійно розвивається. Основні зміни стосуються, насамперед, інтеграції її в європейську та світову системи освіти. Однак поки що не вдалося створити збалансовану правову систему під назвою «освітні права» за аналогією з Цивільним, Сімейним, Господарським, Кримінальним Кодексами. При аналізі нормативно-правової бази вищої освіти в Україні були виявлені такі недоліки: відсутність Закону України «Про післядипломну освіту», який мав би бути тісно пов'язаним із Законом України «Про вищу освіту» і закладав підвалини підготовки наукових та управлінських кадрів, врегулював питання продовження освіти та перекваліфікації; слабкий зв'язок між нормативно-правовими актами, що встановлюють правила і вимоги між людиною і освітньою системою держави протягом життя.

Проблема визнання українських дипломів, в першу чергу, полягає в тому що, згідно нашому законодавству, по закінченні вишу студенту присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста або магістра. В європейській системі освіти не передбачено рівня спеціаліста, тому диплом такого рівня в Європі не приймається. Подекуди диплом можуть не прийняти з огляду на низький престиж української вищої школи у світі.

Система вищої освіти постійно перебуває під впливом динамічних змін політико-правового, соціально-економічного, міжнародного, науково-технологічного, екологічного, соціально-культурного характеру та інше. Отже, забезпечення якості вищої освіти залежить від адекватної упереджувальної реакції вищих навчальних закладів на ці зміни. Таким чином, окреслюється перелік причин, що зумовлюють проведення постійного моніторингу вищої освіти та застосування рейтингів вищих навчальних закладів, а саме: загострюється міжнародна конкуренція університетів; студенти та викладачі пізнають та порівнюють якість вищої освіти за межами рідної країни; поступово формується єдина міжнародна точка зору на те, яким повинен бути високоякісний університет. Застосовування рейтингів вищих навчальних закладів є важливим та ефективним інструментом забезпечення якості вищої освіти, яка визначається на основі двох базових ознак: ефективності політики зарахування у студенти та успіхів випускників у працевлаштуванні та кар'єрному рості. У світовому та європейському освітньому просторі рейтингові системи набули широкого розповсюдження та застосування у різних сферах економічної, соціальної, політичної діяльності. Рейтингове оцінювання діяльності навчальних закладів усіх форм власності є невід'ємною складовою національного моніторингу вищої освіти. Ця складова сприяє активізації участі цільових груп у формуванні сучасних вимог до рівня підготовки фахівців. Адже в університетах народжуються не тільки нові ідеї, засади духовного та економічного зростання держави, але й готується нове покоління компетентних професіоналів, які здатні реалізувати їх практично в умовах розбудови соціально-орієнтованої економіки.

Система рейтингового оцінювання українських вишів тільки робить свої перші кроки. Створена відповідна нормативна база: затверджені Положення «Про Національну систему рейтингового оцінювання вищих навчальних закладів» та «Про Координаційну раду з проведення рейтингового оцінювання діяльності вищих навчальних закладів». Розроблені показники діяльності вищого навчального закладу, які характеризують активність університету на міжнародному рівні, якість контингенту студентів, якість науково-педагогічного потенціалу, результативність науково-дослідної та науково-технічної діяльності, ресурсне забезпечення навчального процесу.

Ще однією проблемою є неможливість повноцінного функціонування вищих закладів освіти без наявності необхідної кількості придатних для життя гуртожитків. Але українська реальність є такою, що умови проживання у більшості з них не відповідають соціальним та побутовим стандартам.

Для вирішення вказаних проблем є доцільним:

- з метою вдосконалення нормативно-правової бази розробити Освітній Кодекс;

- для вдосконалення якості освіти адаптувати освітньо-кваліфікаційні рівні випускників ВНЗ України до європейських стандартів; проводити постійний моніторинг підготовки фахівців у вишах шляхом рейтингового оцінювання;
- передбачати фінансування на будівництво, ремонт, експлуатацію гуртожитків за рахунок створення Фонду розвитку освіти.

ПОСТОЛЕНКО Ю. П.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
фахівець науково-дослідної частини

БЮДЖЕТНІ МЕХАНІЗМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПОРТОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

В процесі реалізації стратегії розвитку будь-якої економічної системи, зокрема портового підприємства, важливе значення має бюджетування як інструмент ефективного використання економічних ресурсів та контролю отримання запланованих результатів. Бюджетна система повинна включати процеси формування бюджетів, структури бюджетів, відповідальність за формування і виконання бюджетів, узгодження, затвердження і контроль їх виконання. При розробці бюджетів різних рівнів необхідно керуватися принципами взаємоузгодженості та реальності реалізації.

Однак на сьогоднішній день бюджетні механізми використовуються відокремлено від стратегічного управління, оскільки поточні бюджети економічних суб'єктів, зокрема в сфері портової діяльності, слабко узгоджені з реалізацією їх стратегій. Причин такої ситуації достатньо багато. Однак ряд негативних моментів пов'язаний з формуванням та реалізацією регуляторної політики на державному рівні (Богомолова Н. І. Ефективність бюджетної політики в системі фінансової безпеки держави / Н. І. Богомолова // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation).

Державна регуляторна політика в сфері портової діяльності України має бути спрямована на підвищення рівня її життєспроможності шляхом обмеження втручання органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у діяльність портових підприємств, усунення правових адміністративних, економічних та організаційних перешкод розвитку їх господарської діяльності.

В межах державної регуляторної політики визначаються права та обов'язки підприємств портової діяльності щодо створення та ліквідації, входження та виходу з портових ринків, впровадження та